



ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова,

І. М. Коваль

«28» вересня 2020 р.

ВИСНОВОК

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова про наукову та
практичну цінність дисертації

Алексеевської Галини Сергіївни

на тему: **«Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на
економічний розвиток країн»**

на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 «Міжнародні
відносини» зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

ВИТЯГ

з протоколу № 1 від 28 вересня 2020 року

фахового семінару кафедри світового господарства і міжнародних
економічних відносин

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПРИСУТНІ: д.е.н., професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин **Якубовський С. А. (науковий керівник)**; к.е.н. доцент, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин **Ніколаєв Ю. О. (головуючий)** д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та інновацій **Масленников Є. І. (рецензент)**; к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва **Ломачинська І. А (рецензент)**; д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та підприємництва **Горняк О. В.**; к.е.н. доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин **Цевух Ю. О. (секретар)**

Головуючим на засіданні відкритим голосуванням було обрано к.е.н., доцента кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин **Ніколаєва Ю. О.**, секретарем засідання була призначена к.е.н., доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин **Цевух Ю. О.**

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Розгляд та рекомендація до захисту дисертаційної роботи Алексеевської Галини Сергіївни на тему «Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн», представленій на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 «Міжнародні відносини» зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

СЛУХАЛИ:

Основні положення дисертаційної роботи Алексеевської Г. С. на тему «Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн», представленій на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 «Міжнародні відносини» зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Тема дисертаційної роботи затверджена на засіданні Вченої ради ОНУ імені І. І. Мечникова. Науковий керівник - доктор економічних наук, професор Якубовський Сергій Олексійович.

Попередню експертизу дисертаційної роботи та наукових праць здобувача провели та підготували проєкт висновку професор, професор кафедри менеджменту та інновацій Масленніков Є. І. та кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва Ломачинська І. А.

Алексеевська Г. С. зробила доповідь про основні положення дисертаційної роботи, найбільш вагомі теоретичні і практичні результати дослідження, які виносяться на захист.

Членами розширеного засідання дисертанту були поставлені такі запитання:

Доктор економічних наук, професор Горняк О. В.:

1. У чому сутність розвинутого Вами наукового тлумачення змісту дефініції «нетрадиційна монетарна політика»?

Доктор економічних наук, професор Масленніков Є. І.:

1. На чому ґрунтується удосконалений Вами методичний підхід до аналізу впливу нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн?

Кандидат економічних наук, доцент Ломачинська І. А.:

1. В чому полягає основна відмінність між традиційними і нетрадиційними інструментами монетарної політики?

На всі поставлені запитання Алексеевська Г. С. надала змістовні та аргументовані відповіді.

ВИСТУПИЛИ:

Доктор економічних наук, професор Масленніков Є. І. (рецензент), який зауважив, що робота Алексеєвської Г. С. є актуальною, нестандартною за формалізацією наукового завдання та такою, що створює приріст знань. Отримані результати дослідження та винесені на захист положення містять елементи наукової новизни та характеризуються прикладним значенням. Стосовно недоліків та дискусійних положень рецензент зазначив:

1. У розділі 3 необхідно більш точно конкретизувати чи можуть нетрадиційні методи монетарної політики використовуватися в країнах, що розвиваються.

2. Доцільним було б збільшити кількість національних першоджерел у списку використаної літератури.

Дисертаційна робота Алексеєвської Г.С., на думку Масленнікова Є. І., є завершеною, актуальною та може бути рекомендована до захисту в спеціалізованій вченій раді за заявленою спеціальністю.

Кандидат економічних наук, доцент Ломачинська І. А. (рецензент), у своєму виступі відзначила актуальність теми дослідження, наукове значення отриманих дисертантом результатів, ступінь залучення джерел та статистичного матеріалу, а також достовірність отриманих результатів. Крім того, зазначила, що робота містить такі недоліки:

1. Теоретичну частину дисертаційного дослідження доцільно було б доповнити аналіз тлумачення поняття «монетарна політика» як національних так і зарубіжних авторів.

2. У пункті 3.1. необхідно доповнити систематизацію каналів впливу нетрадиційної монетарної політики на економіки країн з ринком, що формується.

3. У дисертаційній роботі зустрічаються незначні стилістичні неузгодженості та технічні помилки.

На думку Ломачинської І. А. робота є актуальною, завершеною, автор використовує досить велику кількість методів дослідження, а також зазначені зауваження не знижують позитивної оцінки і робота може бути рекомендована до захисту.

УХВАЛИЛИ:

Прийняти висновок рецензентів на дисертаційну роботу Алексеєвської Галини Сергіївни у такій редакції:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Алексеєвської Галини Сергіївни на тему: «Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що суттєві трансформації світової економічної системи, що відбуваються в останні десятиліття породжують можливості так і загрози для сталого економічного розвитку країн, та вимагають нових методів державного регулювання. Формування монетарної політики і побудова сучасних світових грошових систем визначили поширення ідей монетаризму та визнання доцільності їх практичного застосування в макроекономічній політиці країн. Сьогодні монетарна політика як одна з ключових економічної політики держави, істотно впливає на стан і тенденції економічного розвитку кожної країни.

Світова фінансова криза 2008-2009 рр. негативно позначилась на динаміці економічного розвитку практично усіх країн світу та підтвердила невідповідність наявних традиційних монетарних інструментів вимогам та викликам сучасного розвитку світових економік, що зумовило їх кардинальну трансформацію. Монетарними органами розвинених країн були застосовані нетрадиційні методи монетарної політики, прикладом яких може слугувати політика кількісного пом'якшення. Всі ці тенденції підсилюються глобалізаційними та інтеграційними процесами, які мають всеохоплюючий характер, що зумовлює зростання взаємозв'язків і взаємозалежності національних економічних систем. За цих умов трансформація монетарної політики центральних банків розвинених країн може значно вплинути на економіку інших менш розвинених країн. Отже, сучасна парадигма соціально-економічного розвитку економіки та грошово-кредитних відносин передбачає здійснення теоретичного та економетричного аналізу впливу нетрадиційної монетарної політики на економічний розвиток країн з використанням сучасних економічних методів і моделей.

Зазначене підтверджує актуальність та обґрунтованість вибору теми дисертаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження та зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження Алексеєвської Г.С. зосереджене на комплексному дослідженні впливу нетрадиційних методів монетарної політики, на економічний розвиток країн, в умовах глобальної економічної нестабільності. Задачі дослідження охоплюють таку проблематику: дослідження монетарної політики як одного з основних

факторів економічного розвитку країн та визначення нетрадиційної монетарної політики як комплексного поняття; дослідження досвіду застосування інструментів нетрадиційної монетарної політики та її вплив на фінансові показники розвинених країн, на прикладі центрального банку Японії, Федеральної Резервної Системи та Європейського Центрального банку; дослідження каналів впливу нетрадиційної монетарної політики центральних банків розвинених країн на економічний розвиток країни з ринком, що формується на прикладі дослідження впливу нетрадиційної монетарної політики Європейського центрального банку на потоки капіталу до країн Центральної та Східної Європи та аналізу впливу нетрадиційних заходів монетарної політики Європейського центрального банку, Федеральної резервної системи та центрального банку Японії на фінансові індикатори України.

Об'єктом дослідження є нетрадиційні методи монетарної політики в умовах обмежених можливостей використання традиційних інструментів.

Предметом дослідження є теоретичні і прикладні аспекти нетрадиційної монетарної політики центральних банків розвинених країн та її впливу на економічний розвиток країн.

Узгодження об'єкту й предмету дослідження, мети і завдань, коректне використання автором методів наукового пошуку стало підґрунтям отримання результатів, які містять наукову новизну та мають практичне значення.

Дисертаційну роботу виконано у межах плану науково-дослідної роботи кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Одеського Національного Університету імені І.І. Мечникова «Аналіз розвитку національних фінансових систем в умовах глобальної нестабільності» (номер державної реєстрації 0116U006387).

Наукова новизна. Дисертаційна робота Алексеєвської Г.С містить наукові положення та науково аргументовані результати дослідження. Серед нових наукових результатів теоретичного та практичного змісту вважаємо за необхідне виокремити такі вагомні результати:

удосконалено:

- теоретико-методичні підходи емпіричного дослідження впливу нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток розвинених країн, на основі оцінки характерних особливостей різних періодів проведення нетрадиційної монетарної політики з урахуванням системи причинно-наслідкових зв'язків та залежностей між фінансовими показниками національної економіки і показниками, які демонструють зміни в монетарній політиці;

- концептуальні засади комплексного порівняльного аналізу особливостей нетрадиційної монетарної політики центрального банку Японії, Федеральної резервної системи США, та Європейського центрального банку який включає історичний і предметний аспекти, а також аналіз її ефективності;

- моделювання в системі дослідження впливу нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн з ринком, що формується, на основі: 1) визначення трансмісійних каналів нетрадиційної монетарної політики; 2) визначення наявності зв'язку між показниками нетрадиційної монетарної політики і змінами трансграничних потоків капіталу в країнах Центральної та Східної Європи; 3) дослідження впливу оголошень щодо нетрадиційної монетарної політики центрального банку Японії, ФРС та ЄЦБ на фінансові показники України.

набули подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат дослідження системи нетрадиційних методів монетарної політики доповнено дефініцією «нетрадиційна монетарна політика», під якою розуміється сукупність заходів, спрямованих на відновлення функціонування трансмісійного механізму політики й усунення дисбалансів на фінансовому ринку з відповідним забезпеченням додаткового монетарного стимулювання в умовах «пастки ліквідності» за допомогою змін у структурі й обсязі балансу центрального банку і відсоткових ставок;

- підходи до обґрунтування теоретичних положень аналізу впливу нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн, що проявляється у поглибленні їх класифікації, визначенні сутності, умов та цілей їх застосування;

- систематизація наукових підходів щодо дослідження нетрадиційної монетарної політики на економічний розвиток країн, яка, враховує наступні її властивості: взаємозв'язок всіх інструментів монетарної політики, національні особливості країн, цілі та етапи розвитку нетрадиційних інструментів;

- формування стратегічних напрямів проведення нетрадиційної монетарної політики в сучасних умовах несприятливого епідеміологічного стану у світі у 2020 році на основі аналізу нового етапу застосування нетрадиційних методів монетарної політики та наслідків занадто м'якої монетарної політики.

Наведені результати дослідження є достатньо обґрунтованими, чому сприяли: використання загальних та спеціальних методів і прийомів пізнання дійсності, ґрунтовний аналіз наукової літератури як вітчизняних так і зарубіжних авторів; статистичні матеріали, офіційні звіти та аналітичні публікації провідних міжнародних організацій та центральних банків країн.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження Алексєєвської Г.С. полягає в тому, що вони можуть бути використані для подальших теоретичних та практичних досліджень у сфері монетарного управління, для вироблення курсу політичних реформ та плану розвитку держави, що відповідає як світовим реаліям, так і українським особливостям, а також у навчальному процесі.

Окремі результати дослідження та пропозиції автора знайшли застосування в практичній діяльності: АТ «Альфа Банк» (довідка № 26511 від 14.05.2020) АНК. Бізнес Адвокати (довідка №1182/06 від 18.06.2020); ТОВ «АТУ Агробуд Плюс» (довідка №02/1806 від 18.06.2020) АБ «Клірінговий дім» (довідка № 3/05 від 15.05.2020) та інших.

Результати дисертаційної роботи також впроваджені в навчальний процес при викладанні дисциплін «Міжнародні фінанси», «Управління міжнародними портфельними інвестиціями» і «Теорія і практика валютного курсу» (акт № 1/05 від 21.05.2020) для студентів Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Апробація наукових результатів. Основні положення й висновки дисертації доповідалися і отримали позитивну оцінку на науково-практичних конференціях: «Проблеми підвищення ефективності економіки та управління в сучасних умовах» (2016 р. Одеса, Україна), «Сучасні наукові погляди на модернізацію і суспільний розвиток економічної системи» (2017 р. Київ, Україна), «Економічний потенціал сталого розвитку країни; сучасний стан, тенденції та проблеми відтворення» (2017 р. Львів, Україна), «Добробут нації в умовах глобальної нестабільності» (2018 р. Одеса, Україна), «Приморські регіони: проблеми та траєкторії соціально-економічного розвитку» (2018 р. Одеса, Україна), «1st International Scientific and Practical Conference «Imperatives of development of civil society in promoting national competitiveness» (2018, Батумі, Грузія); «International scientific conference digital and innovative economy processes, strategies, technologies» (2019 р. Кельце, Польща); «Добробут націй в умовах європейської інтеграції» (2020 р. Одеса, Україна); «Забезпечення економічної безпеки за умов фінансової нестабільності» (2020 р. Київ, Україна).

Публікації. Основні результати дисертації є повною мірою обґрунтованими, містять елементи наукової новизни та висвітлено в 17 працях, серед яких 3 статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Європейського Союзу та одна з них у виданні, що зареєстроване в міжнародній наукометричній базі даних Scopus, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 – у періодичних наукових виданнях інших держав, 9 - матеріали науково-практичних конференцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Європейського Союзу:

1. Alekseyevska H., Yakubovskiy S., Tsevukh J. Impact of the European Central Bank Monetary Policy on the Financial Indicators of the Eastern European Countries. Journal Global Policy and Governance. 2020. Vol. 9 No.1 DOI: <https://doi.org/10.14666/2194-7759-9-1-003> (Scopus)

2. Alekseevska H., Mumladze A. Quantitative Easing as the Main Instrument of Unconventional Monetary Policy. Three Seas Economic Journal. 2020. Vol.1, No.1. P. 39–45 DOI: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2020-1-7>
3. Alekseevska H. Impact of the European Central Bank Monetary Policy on the Financial Indicators of the Bulgaria, Croatia, Romania and Ukraine. Acta Universitatis Danubius. 2020. Vol 16, No 2. P. 270–274

Статті у наукових фахових виданнях України:

4. Алексеєвська Г. С., Якубовський С. О. Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на фінансові ринки: теоретичний аспект. Вісник Одеського національного університету. 2017. Т. 22, Вип. 12. С. 24–27.
5. Алексеєвська Г. С., Якубовський С. О. Нетрадиційні методи монетарної політики: теоретичні аспекти та практика застосування в ЄС та США. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2017. Т. 16, Вип. 3. С. 32-40.
6. Alekseevska H., Derkach T. The Influence of Developed Countries Central Banks' Unconventional Monetary Policy on the Economy of Ukraine. Actual problems of international relations. 2020. Release 142. P. 99–108
7. Алексеєвська Г. С. Вплив нетрадиційної монетарної політики ФРС на економічний розвиток США. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 44. С. 3–9

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав:

8. Alekseevska H., Kyfak A., Rodionova T., Yakubovskiy S. Modeling Outcomes of Unconventional Monetary Policy. International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE). 2019. Volume-8 Issue-4. P. 10263-10268. DOI:10.35940/ijrte.D4503.118419

Публікації за матеріалами конференцій:

9. Алексеєвська Г. С., Якубовський С. О. Ступінь вивченості питання про вплив монетарної політики і її інструментів на економічний розвиток країн. Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми підвищення ефективності економіки та управління в сучасних умовах». Міжнародний гуманітарний університет. Одеса. 2016. С. 159–161
10. Алексеєвська Г.С. Понятіе «Монетарная политика» в мировой экономической литературе. Аналітичний центр «Нова Економіка». «Сучасні наукові погляди на модернізацію і суспільний розвиток Економічної системи» Міжнародна науково-практична конференція для студентів, аспірантів та молодих учених. Київ. 2017. С. 6–8
11. Алексеєвська Г.С. Класифікація інструментів монетарної політики. Громадська організація «Львівська економічна фундація». «Економічний потенціал сталого розвитку країни; сучасний стан, тенденції та проблеми відтворення». Міжнародна науково-практична конференція. Львів. 2017. С.15–17

12. Алексеєвська Г.С. Теоретичні аспекти застосування нетрадиційних методів монетарної політики в Японії. Восьма Міжнародна науково-практична конференція «Добробут нації в умовах глобальної нестабільності» ОНУ ім. Мечникова. Одеса. 2018. С. 23–25

13. Алексеєвська Г. С., Якубовський С. О. Вплив монетарної політики на соціально-економічний розвиток приморських регіонів. V Міжнародна науково-практична конференція «Приморські регіони: проблеми та траєкторії соціально-економічного розвитку» Міжнародний гуманітарний університет. Одеса. 2018. С. 21–23

14. Alekseievska H. Influence Of Unconventional Monetary Polisy on The 10year Government Bond Yields of Japan. 1st International Scientific and Practical Conference «Imperatives of development of civil society in promoting national competitiveness» Batumi, Georgia, Volume I. 2018. P. 60–63

15. Алексеєвська Г. С. Дослідження монетарної політики Європейського Центрального Банку. «International scientific conference digital and innovative economy processes, strategies, technologies» The Jan Kochanowski University. Kielce, Poland. 2019. С. 22–24

16. Алексеєвська Г. С. Наслідки нетрадиційної монетарної політики федеральної резервної системи. Десята міжнародна науково-практична конференція «Добробут націй в умовах європейської інтеграції». Одеса. ОНУ ім. І. І. Мечникова. 2020. С. 24–28

17. Алексеєвська Г. С. Вплив нетрадиційної монетарної політики на економічний розвиток Японії. «Забезпечення економічної безпеки за умов фінансової нестабільності» Міжнародна науково-практична конференція для студентів, аспірантів та молодих учених. Аналітичний центр «Нова Економіка». Київ 2020. С. 11–15

Дисертаційна робота та усі наукові публікації Алексеєвської Г. С. відповідають вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06 березня 2019 року. Аналіз змісту дисертаційного дослідження та опублікованих праць вказує на дотримання здобувачем вимог академічної доброчинності.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація викладена державною мовою з дотриманням вимог МОН України. Матеріал викладено в науковому стилі, що забезпечує доступність сприйняття та осмислення матеріалів дослідження.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертаційна робота Алексеєвської Галини Сергіївни на тему: «Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн» рекомендується до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Загальний висновок. Наукове дослідження, проведене Алексеєвською Галиною Сергіївною на тему: «Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн» є завершеним, самостійно виконаним, містить наукову новизну, має теоретичне і практичне значення та відповідає спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

Дисертація виконана та оформлена відповідно до вимог Державного стандарту України 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки». Виявлені неточності в оформленні не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Дисертація Алексеєвської Галини Сергіївни на тему: «Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн» рекомендується до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Висновок підготовлений доктором економічних наук, професором **Масленніковим Є. І.** та кандидатом економічних наук, доцентом **Ломачинською І. А.**

Рецензент

д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та інновацій

Є. І. Масленніков

Рецензент

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва

І. А. Ломачинська

Головуючий на засіданні

к.е.н., доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

Ю. О. Ніколаєв

Секретар засідання

к.е.н., доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

Ю. О. Цевух

«28» вересня 2020 р.

Вчений секретар ОНУ
імені І. І. Мечникова
к. х. н., доцент

Курандо С. В.